

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET FAGERHULT I LJUNGBY KOMMUN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BESKRIVNINGSDDEL.....	4
1. Syftet med reservatet.....	4
2. Administrativa data.....	5
3. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning.....	6
4. Områdets bevarandevärden.....	7
4.1. Geovetenskapliga värden och förhållanden	7
4.2. Terrestra värden.....	7
4.3. Limniska värden	7
4.4. Kulturhistoriska värden.....	7
4.5. Friluftsliv	8
4.6. Anläggningar.....	8
5. Genomförda inventeringar och dokumentation.....	8
PLANDEL.....	9
6. Skötselområden.....	9
6.1. Bevarandemål för hela området	9
6.2. Generella riktlinjer och åtgärder för hela området.....	9
6.3. Skötselområden.....	11
7. Jakt och fiske.....	18
8. Bränder, storm, översvämningar, insekts-/svampangrepp.....	18
9. Barnperspektivet.....	18
10. Utmärkning.....	18
11. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	18
12. Förvaltning, tillsyn och uppföljning.....	19
BILAGOR.....	19
2a. Skötselplanekarta.....	20

BESKRIVNINGSDDEL

Området ligger i ett stråk av hyperitdiabas och omfattar delar av Målasjön, Lilla Helge å och omgivande skogs- och gräsmarker öster om ån. Odlingslandskapet består huvudsakligen av betesmarker och före detta åkrar. Landskapet är skiftande med bl. a. flera åkerholmar med grova lövträd, rester från ett landskap som tidigare var mer öppet. I betesmarken finns fortfarande hävdgynnade arter. Norra delen av området (Näset) domineras av granskog, men en randskog bestående av mestadels lövskog växer längs med Målasjöns kant. Lilla Helge å är i huvudsak lugnflytande och omges till stor del av våtmarker men har i området kanaliserats och delar av svämplanen är utdikade. Målasjön sänktes under slutet av 1800-talet. Efter sjösänkningen har en våtmark med holmar av lövträd tagit form. I området ingår även mark som ska restaureras i syfte att öka inslaget av lövskog i naturreservatet.

1. SYFTET MED RESERVATET

Syftet med reservatet är att:

- bevara öppna och trädklädda gräsmarker så att de biologiska värdena knutna till såväl markflora som trädskikt bevaras och stärks,
- skogar ska bevaras i ett naturskogsartat tillstånd med gamla träd, en varierad och flerskiktad struktur, god förekomst av multnande ved och ett stort lövträdsinslag,
- vattenområdet ska ha en naturliknande vattenståndsvariation med fria vandringsvägar till anslutande sjöar och vattendrag samt fungera som fortplantningsområde för vattenlevande arter och fåglar,
- det rörliga friluftslivet ska ges möjlighet till naturupplevelser i ett artrikt landskap.

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som reglerar jord- och skogsbruk, olika typer av exploatering och jakt på fågel,
- befintliga gräsmarker hävdas och igenväxande marker restaureras där också livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter,
- områdets skogar i huvudsak får präglas av naturlig dynamik. Områden påverkade av skogsbruk restaureras för att utvecklas mot naturliga skogar, där också livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter,
- hydrologin restaureras och ekologiskt funktionella kantzoner mot vattendrag skapas för att förbättra vattenkvaliteten och livsmiljöer,
- lämpliga åtgärder för att främja upplevelsevärdena vidtas.

2. ADMINISTRATIVA DATA

Tabell 1. Administrativa data

Naturresevatets namn	Fagerhult
NVR-id	2047683
Län	Kronoberg
Kommun	Ljungby
Distrikt	Agunnaryd
Gränser	Enligt karta, bilaga 1
Lägesbeskrivning	Fagerhult är beläget ca 5 km öster om Agunnaryds samhälle.
Centrumkoordinater	X: 453715, Y: 6290115
Kartblad Index 100 km	62E
Kartblad Index 5 km	62E 8f NV, 62E 9f SV
Naturgeografisk region	12a SÖ Smålands skog-/sjörik slätt
Huvudsaklig objektkategori	Ä, Ädellövskog
IUCN-kategori	IV, Habitat/Artskyddsområde
Ägarkategori och fastigheter	Fagerhult 1:8 och Fagerhult 2:17 Privat
Servitut/rättigheter/samfälligheter	<i>Marksamfälligheter</i> <u>Målensås fs:1:</u> Målensås 1:2, 1:4, 1:5, 1:6, 1:7 <i>Anläggningsamfälligheter inom området</i> <u>Fagerhult GA:1:</u> Strömme-Fagerhults samfällighetsförening <i>Avtalservitut</i> <u>Kraftledning:</u> EON Elnät Sverige Aktiebolag
Sakägare	Enligt bilaga 3
Areal	Totalareal: 98,7 hektar, varav 84,3 hektar landareal och 14,4 hektar vattenareal
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län

Tabell 2. Prioriterade bevarandevärden

Typ	Värde
Naturtyper	Trädklädd betesmark, svåmlövskog, lövskog, vattendrag
Strukturer	Gamla träd, multnande ved, hålträd, artrika gräsmarker, strömmande vatten
Arter	Mal, lake, ved- och marklevande insekter, dagfjärilar, flora, fågelliv
Friluftsliv	Naturupplevelser till fots eller från kanot

Tabell 3. Naturtyper enligt nuvarande förhållanden (KNAS) (med vissa justeringar) och enligt bevarandemålen.

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemålen (ha)
Tallskog	11,3	0,0
Granskog	1,6	0,0
Barrblandskog	1,6	6,0
Barrsumpskog	7,0	0,0
Lövblandad barrskog	6,6	23,8*
Lövsumpskog	0,9	19,4
Ungskog inklusive hyggen	21,5	0,0
Våtmark	9,7	17,5
Odlad mark	2,2	1,8
Trädklädd betesmark	10,0	15,2
Övrig öppen mark	11,8	0,0
Sjöar och vattendrag	14,5	15,0
SUMMA	98,7	98,7
Varav produktiv skogsmark	58,6	58,6

*Inklusive barrsumpskog och tallskog

3. HISTORISK OCH NUVARANDE MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Större delen av naturreservatet ligger på mark som vid slutet av 1700-talet var inägomark. Näset var ett ängsgärde en bit ifrån byn som enligt markeringar på storskifteskartan från 1795 var trädklädd och som taxerades som byns sämsta ängsmark. Mest troligt har detta område betats under huvuddelen av den historiska perioden. I de delar som ligger närmast gården fanns, så som det är markerat på skifteskartan, en variation mellan helt trädlösa ängar och ängar med träd. Den södra delen av reservatet var däremot sannolikt beläget på utmark. Tidiga historiska kartor saknas för denna del av området.

På generalstabskartan från 1880-talet, som är ritad i grov skala, är Näset markerat med symbol för barrskog medan de delar som ligger närmre gården är markerat som lövskog. På den ekonomiska kartan från 1940-talet är hela Näset skogbevuxet. I området kring gården fanns åker, ängs- och betesmarker. Vid våtmarkerna i anslutning till sjön fanns flera ängslador som idag är borta.

I anslutning till reservatets södra delar bedrevs en omfattande kvarn- och sågverksamhet i Strömma från 1870-talet t.o.m. 1940-talet. Vidare användes Fagerhults kvarn, längre norrut längs ån, mellan 1697 och 1875 då sjösänkingsföretagen sannolikt gjorde det omöjligt att fortsatt bedriva kvarnverksamhet nära sjöns utlopp. Den gamla hjulkvarnen finns kvar än idag.

4. OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN

4.1. GEOVETENSKAPLIGA VÄRDEN OCH FÖRHÅLLANDEN

Berggrunden i naturreservatets centrala delar består av hyperitdiabas som omges av gnejs. Lägre liggande partier består till stor del av torvmark.

4.2. TERRESTRA VÄRDEN

Naturreservatet har en omväxlande natur med en mosaik av skog, våtmarker, vattendrag och öppna marker. Grönstensförekomst ger karaktär åt växtligheten. Kärnområdet kännetecknas av betade, öppna och mer eller mindre trädbevuxna hagmarker. Värdena är framförallt bundna till de solitära ädellövträden i området. Grova ek, lind, asp, lönn samt blommande buskar hittas främst på gamla åkerholmar i området. Förutsättningar finns för sällsynta vedlevande insekter genom grova solbelysta lövträd och död ved av sådana. Mosaiken av hagmarker och lövträdsmiljöer med grova träd är i sig mycket värdefull eftersom många arter är beroende av både blommande örter och solbelyst död ved.

Målasjön omges till stor del av lövsumpskog som är rik på död ved vilket är en viktig livsmiljö för bl.a. hotade arter av främst mossor, lavar, svampar, insekter och fåglar. I öster breder en barrsumpskog ut sig över ett större område. Sumpskogen är delvis gles men den dikning som skett på flera platser har gjort att tallens utbredning och tillväxt minskat den del av området som tidigare var trädlöst.

4.3. LIMNISKA VÄRDEN

Lilla Helge å är en viktig spridningszon som förbinder sjön Möckeln med uppströms liggande vattenområden. Ån är till stor del påverkad av mänskliga aktiviteter i form av kanalisering, fördjupning och kvarnanläggningar och är därför morfologiskt förändrad i vissa delar, vilket påverkar vandringsvägar och livsmiljöer för vattenlevande organismer negativt. Länsstyrelsen biotopkarterade vattendraget år 2016 och har konstaterat att det finns en stor potential att genomföra förbättringar av områdets biologiska status. Området berörs av en vattenförrättning (akt 1*0026 år 1886) som reglerar vattendragets utformning.

På 1870-talet sänktes Målasjön med upp till 2,2 m i syfte att öka den bruksbara marken kring sjön. Sjöns västra del påverkades även av en fördjupning av utloppet på 1950-talet och är numera delvis igenväxt, medan de östra delarna har en större öppen vattenspegel. Sjön har ett stort landskapsmässigt och biologiskt värde.

4.4. KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Naturreservatet har stora kulturhistoriska värden. Värdena består av gräsmarker med odlingsrösen, stenvägar och terrasser. Ett flertal fornlämningar samt

kulturhistoriska lämningar är registrerade av Riksantikvarieämbetet, bl.a. en äldre stenvalvsbro över Lilla Helge å.

4.5. FRILUFTSLIV

4.5.1. Tillgänglighet

Fagerhult är tillgängligt till fots, med cykel, bil eller båt. Ett antal olika vägar anlöper naturreservatet. Mellan Banvallsleden och Mälensås löper en skogsbilväg över Lilla Helgå å och passerar de mer centrala delarna av reservatet. En skogsbilväg går till Näset söderifrån och i reservatets sydspets går en bilväg genom orten Strömma och korsar ån i anslutning till Strömma kvarn.

4.5.2. Slitage och störningar

Risken för slitage och störningar från det rörliga friluftslivet bedöms som liten.

4.6. ANLÄGGNINGAR

Området saknar anläggningar.

5. GENOMFÖRDA INVENTERINGAR OCH DOKUMENTATION

Lantmäteriet, 1947. *Ekonomiska kartan. Lammakulla J133-4E8a52.*

Lantmäteriet, 1886. *Sjösänkning. 07-AGU-236.*

Lantmäteriet, 1880. *Generalstabskartan.*

Lantmäteriet, 1795. *Storskifte över västra Fagerhults inägor uti Kronobergs län, Sunnerbo, Härad och Agunnaryd socken.*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1987. *Våtmarksinventering i Kronobergs län.*
Områdesbeteckning: G04D7A02.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1989. *Kronobergs Natur. Naturvårdsprogram för Kronobergs län.* Områdesbeteckning: Gransjön – Kalasjön – Målasjön, 158 och Lilla Helge å mellan Strömma och Tjurkö mosse, 159.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1999. *Områden av riksintresse för naturvård i G län.* Områdesbeteckning: NRO07056.

Länsstyrelsen i Kronobergs län och Skogsstyrelsen, 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Kronobergs län

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2016. *Biotopkartering av vattendrag.*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2017, *Utvärdering av kalkningens effekt i målvattendrag i Kronobergs län.* Länsstyrelsens rapportserie. ISSN 1103-8209, Meddelande 2017:03

Naturvårdsverket, 2006. Nationell strategi för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

Naturvårdsverket, 1996. Rapport 4585, Särskilt värdefulla sjöar och vattendrag.

Riksantikvarieämbetets Fornsök, 2016.

Skogsstyrelsen distrikt Kronoberg, 1994. *Nyckelbiotopsinventering.*

Svenskt ElfiskeRegiSter (SERS). Sveriges lantbruksuniversitet (SLU),

Institutionen för akvatiska resurser. <http://www.slu.se/elfiskeregistret>
Vatteninformationssystem i Sverige, <http://viss.lansstyrelsen.se/>

PLANDEL

6. SKÖTSELOMRÅDEN

Naturreseptet är indelat i 6 skötselområden (i vissa fall med tillhörande delområden).

Tabell 4. Skötselområden

Typ av skötselområde	Antal delområden	Areal (ha)
1. Vattenområde	2	15,0
2. Trädklädd betesmark	1	17,0
3. Svämlövsskog	3	36,9
4. Blandskog	1	6,0
5. Utvecklingsmark	7	23,8
6. Friluftsliv	-	-
SUMMA		98,7

6.1. BEVARANDEMÅL FÖR HELA OMRÅDET

Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och varierat avseende arter. Det ska finnas rikligt med gamla träd och död ved i olika former, stående som liggande, inklusive levande träd med döda träddeklar. I gräsmarkerna ska det finnas en hävdgynnad flora. Området ska vara artrikt med typiska arter för respektive naturtyp.

Vattendragets ekologiska status ska vara god. Det ska även finnas lämpliga uppväxt- och lekmiljöer för mal. Den hydrologiska regimen och vattenståndsvariationen ska vara naturlig och därigenom skapa strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Genom restaurering ska vattenområdet fungera som fortplantningsområde och spridningszon till närbelägna vatten- och landområden. Det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan.

Intressanta och säkra skyltar och anordningar för friluftslivet ska finnas.

6.2. GENERELLA RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER FÖR HELA OMRÅDET

Hydrologin i området ska restaureras. Skogar påverkade av skogsbruk ska restaureras för att utvecklas mot naturliga skogar, där också livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter. Följande skötselåtgärder får utföras i hela området:

- slåtter och betesdrift om inte fastighetsägaren själv utför detta, eller anlitar annan brukare,

- restaurering och skötsel av skog inbegripande röjning, gallring, sådd/plantering av naturligt förekommande träd och buskar samt frihuggning av träd (*inom de snedstreckade områdena enbart efter 2022*),
- tillskapande och utplacering av död ved (inkl. död ved från områden utanför reservatet), hamling, veteranisering, flytt av vindfällan,
- naturvårdsbränning,
- bekämpning av invasiva, främmande eller expansiva arter eller, i gräsmarker, igenväxningsvegetation,
- uppsättning av fågel-, fladdermus- eller insektsholkar,
- utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
- skapande av jordblottor för att gynna växt- och djurliv,
- hydrologisk restaurering och biotopvård i vattendrag.

Vid naturvårdsåtgärder ska lövträd generellt gynnas framför barrträd. Ädellöv, asp och sälg ska i sin tur gynnas framför övrigt triviallöv. Tall ska generellt gynnas på bekostnad av gran. Gran som avverkas i samband med skötselåtgärder lämnas som död ved med undantag för den avverkning av gran som regleras genom reservatsföreskrift A6. Om behovet av död ved anses uppfyllt får gran köras ut efter samråd med förvaltaren. Grenar och vindfällan som bedöms vara farliga eller försvårar framkomligheten får flyttas till annan lämplig plats inom reservatet.

Unga träd och buskar får grävas upp, flyttas och inhägnas inom reservatet. Detta gäller särskilt hassel och lind.

Om det finns risk för att restaureringsåtgärder inom naturreservatet kan påverka enskilda intressen utanför naturreservatet ska i så fall detta utredas och prövas i enlighet med miljöbalkens bestämmelser. Om detta skulle bli aktuellt blir berörd fastighetsägare part i ärendet.

6.3. SKÖTSELOMRÅDEN

Skötselområde 1: Vattenområde (15,0 ha)

Beskrivning

1a) Målasjön: ett större vattenområde i Målasjöns östra del, samt ett mindre i sjöns västra del ingår i reservatet. Genom sjösänkningarna har nya våtmarksområden skapats och tagits i anspråk av fågellivet. Målasjöns västra del är sedan sjösänkningen på 1870-talet mycket grund och påverkas starkt av en fördjupning av utloppet som genomfördes på 1950-talet. Östra delen är djupare och har relativt klart vatten. Typiska arter för området är bl.a. lake, sutare, bäcknejonöga, trana och kricka. Kalkning sker regelbundet för att minska försurningen av Målasjön.

1b) Lilla Helge å: ån löper längs med naturreservatets västra gräns och har stor betydelse för områdets biologiska mångfald. Mänskliga aktiviteter, såsom rätning av vattendraget, kanalisering och uppförande av vandringshinder, har påverkat framkomligheten i vattendragsfåran både i reservatet samt uppströms och nedströms. Förändringar i vattendraget har även påverkat livsmiljöer såsom lek- och uppväxtplatser för fisk och andra organismer. Ån består till största delen av lugnflytande områden. Rätning av vattendraget har dock ökat erosionen i vissa delar.

Vid provfiske har lake, öring, mört, gädda, abborre, bäcknejonöga och signalkräfta påträffats. Elprovfiske och bottenfaunaundersökningar har även visat att försurningskänsliga arter idag kan överleva och föröka sig. I åns nedre delar, nedströms Tjurkö kvarn mot Möckeln finns god förekomst av mal. I vattendraget har även utter påträffats. Halten av kväve och fosfor är påtaglig, vilket är negativt för naturmiljön.

Bevarandemål

I vattenmiljöerna ska försurningsituationen vara god. Halten för näringsämnen (totalfosfor) ska uppfylla kravet för god status. Vattenståndsvariationen ska vara naturlig och det ska finnas lämpliga, vandrings-, uppväxt- och lekmiljöer för mal. Kantzonerna ska vara ekologiskt funktionella och mängden död ved i vatten ska vara riklig.

Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Det ska finnas effektiva passager för djur och växter till anslutande vattensystem och svämplan.

Skötselåtgärder

- den naturliga hydrologin ska restaureras så långt som möjligt,
- åtgärder för att öka mängden död ved i vattnet får vidtas,
- lek- och uppväxtmiljöer för mal, öring m.fl. fiskarter ska förbättras genom biotopvårdande åtgärder,
- strandzonerna ska vara lövdominerade.

Skötselområde 2: Trädklädd betesmark (17,0 ha)

Beskrivning

Kärnområdet utgörs av ett odlingslandskap med åkrar, ädellövsbogsbevuxna åkerholmar och betesmarker som sträcker sig framförallt norr om gårdsmiljön. Området är relativt kuperat och har inte brukats på lång tid. På åkerholmarna växer bl.a. ek, lönn, asp, lind, hassel, vildapel och alm. Åkermarken längst i norr är mer näringsrik än de södra åkrarna.

Den västra delen av området består av före detta åker samt blandskog. Gran dominerar trädskiktet med ett visst inslag av asp, särskilt i åkerkanten. Trädridån som separerar de två västra åkrarna domineras av björk, med inslag av asp, ek och rönn. Längs med Lilla Helge å växer bl.a. salix, vildapel, björk och gran. I delar av området får fastighetsägaren enligt reservatsföreskrifterna underhålla befintliga jordbruksdiken samt plantera icke-vedartade grödor på åkermark (se bilaga 1).

Spritt i skötselområdet finns partier med gran som enligt föreskrifter och beslutskarta får avverkas och köras ut av fastighetsägaren till och med år 2022.

Bevarandemål

Området ska ha en mosaikartad karaktär och delar av områdets markyta ska vara solbelyst. Antalet gamla, grova ädellövträd, hålträd med mulm och andelen död ved ska på sikt öka. Ädellövträd i olika åldersgenerationer ska finnas representerade. De gamla träden ska hållas vid liv så länge som möjligt samtidigt som yngre efterträdare gynnas. Området ska präglas av bete som skapar och upprätthåller en mosaikartad struktur i trädskiktet. Åtminstone delar av de före detta åkrarna ska hållas öppna och ska då ha rikliga pollen- och nektarresurser.

Skötselåtgärder

- slätter, sent bete, bränning eller andra alternativa skötselformer bör kontinuerligt användas för att gynna naturvärden i skötselområdet,
- äldre träd får frihuggas så att kronorna står fritt utan konkurrens från omgivande vegetation och stammarna är solbelysta. I övriga åldersklasser får lämpliga träd med väl utvecklade kronor friställas.
- nektarproducerande buskar och örter gynnas,
- ängsblommor av regional proveniens får sås in,
- gran och björk ska avverkas till förmån för ädellövträd och öppna betesmarker,
- veteranisering av lämpliga träd får utföras,
- en fosfordamm får anläggas för att minska näringstillförseln till Lilla Helge å från befintligt jordbruksdike,
- gran får avverkas och köras ut av fastighetsägaren till och med år 2022 inom områden markerade på beslutskartan.

Skötselområde 3: Svämlövskog (36,9 ha)

Beskrivning

Det norra delområdet består av svämlövskog kring näset i Målasjön där asp, salix, björk och tall dominerar trädskiktet. Det mellersta delområdet utgörs av det forna utloppet av Målasjön, vilket har försumpats och växt igen efter sjösänkningen. Inslaget av död ved är här påtagligt. Trädbeståndet är av varierande ålder där salix och björk dominerar. Det södra delområdet ligger längs östra stranden av Lilla Helge å och har innan kanalisering och utdikning periodvis översvämmats. Delar av sträckan har idag sekundära svämplan (svämplan som ligger på en lägre nivå sedan sjösänkningen). Norra delen av detta delområde består av ung björkskog med inslag av gran. I kanten av björkskogen står en tät granskog längs med Lilla Helge å. I granskogen växer bl.a. ek, rönn, asp och al. Bitvis längs med åsträckan förekommer stenrosen. Den unga björkskogen upphör vid en ledningsgata där en artrik blandskog tar över med bl.a. hassel, lönn, al, gran, björk och rönn. Efter stenvälsbron över Lilla Helge å fortsätter artrikedomen vad gäller träd. Här växer hassel, lönn, björk och al på en kort sträcka och därefter asp och björk i täta dungar kring den åkermark som åstadkommits genom dikning av svämplanet. Al och björk växer fortsatt längs med strandlinjen mellan åkermarken och ån. Åkern avgränsas i öster av en stenmur samt av en ridå bestående av asp, björk och salix. En arm av barrsumpskog med inslag av björk finns öster om åkern. Söderut står täta granskogar samt blandskogar som domineras av gran, tall och björk. Längs med Lilla Helge å är mängden död ved riklig. Området söder om Strömma kvarn och såg består av en mad med ett rikligt inslag av salix och al men även björk och asp.

Bevarandemål

Skogens hydrologi ska vara naturlig. Lövinslaget ska vara rikligt. Det ska finnas gamla träd och efterträdare till dessa. Det ska finnas rikligt med hålträd samt stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier. Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen.

Skötselåtgärder

- andelen gran ska minska genom återkommande röjningar, gallringar och ringbarkning,
- den naturliga hydrologin ska restaureras,
- åtgärder för att öka mängden död ved i området får vidtas.

Skötselområde 4: Blandskog (6,0 ha)

Beskrivning

De östra delarna av området består av en tallbevuxen mosse med inslag av björk och de nordvästra av en granskog. Området är påverkat av diken. I det mindre isolerade området som gränsar mot sumpskogen domineras trädskiktet av tall med inslag av björk och gran.

Bevarandemål

Skogens hydrologi ska vara naturlig. Tall och lövandelen ska öka i området. Småskaliga naturliga processer med förnyring, åldrande och avdöende ska påverka skogens dynamik och struktur. Storskaliga processer som brand, översvämning och stormfällning får också förekomma. Det ska finnas gamla träd och efterträdare till dessa. Det ska finnas rikligt med hålträd samt stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier. Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen.

Skötselåtgärder

- diken får läggas igen,
- naturvårdsbränning får användas för att minska mängden gran,
- gran får fällas alternativt ringbarkas för att gynna löv och tall och för att skapa mer död ved.

Skötselområde 5: Utvecklingsmark (23,9 ha)

Beskrivning

Ett område som i huvudsak består av ung blandskog alternativt barrskog av varierande ålder. Naturvärdet är i dagsläget lågt, men ska på sikt öka.

- 5a: Ett homogent granbestånd i 15-årsåldern med inslag av björk, salix, tall, asp samt enstaka ekar.
- 5b: 13-årig blandskog bestående av björk och gran.
- 5c: 45-årig lövskog. Mängden björk och bladvass är påtaglig. Asp, tall och björk växer längs med åkerkanten.
- 5d: 110-årig tall- och lövskog. I de torrare delarna växer gran, medan björk och tall tar över i de mer fuktiga partierna.
- 5e: 75-årig blandskog bestående av gran, tall och björk, med inslag av enstaka ekar och rönnar. I den norra delen an området tar en planterad granskog över, kanten mot åkern är däremot mer öppen och har ett visst lövträdsinslag.
- 5f: 60-årig granskog med inslag av asp och björk. Här växer även enstaka ekar och tallar. I vissa partier står täta dungar av ung björk. I den norra delen av området dominerar tall.
- 5g: 55-årig granskog med inslag av björk och tall. Åkerkanten är artrik med avseende på träd, här växer bl.a. asp, hassel, gran, rönn, björk, vildapel, asp, ek, lönn och salix.

Bevarandemål

Lövandelen ska öka så att områdena bildar blandskogar eller trädklädda betesmarker. Småskaliga naturliga processer med föryngring, åldrande och avdöende ska påverka skogens dynamik och struktur. Storskaliga processer som brand, översvämning och stormfällning får också förekomma. Det ska finnas gamla träd och efterträdare till dessa. Det ska finnas rikligt med hålträd samt stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier.

Skötselåtgärder

Gran avverkas inom alla delområden. Hela skötselområdet får betas. Området utvecklas sedan mot blandskogar eller trädklädda betesmarker bestående av lövträd och tall. Åtgärder för att gynna lövträd samt att öka mängden död ved i området vidtas. Veteranisering av lämpliga träd får utföras.

- 5a: Gran får fällas alternativt ringbarkas för att öka den befintliga mängden död ved i området samt för att gynna lövträd. Inom områdena markerade på beslutskartan får gran avverkas och köras ut av fastighetsägaren till och med år 2022.
- 5b: Gran ska gallras bort för att gynna lövträd. Enstaka granar får stå kvar.

- 5c: Det finns ett visst inslag av gran som får fällas eller ringbarkas för att öka mängden död ved i området. Gran får avverkas och köras ut av fastighetsägaren till och med år 2022 inom områden markerade på beslutskartan.
- 5d: Gran ska gallras bort för att gynna lövträd. Enstaka granar får stå kvar. Skötselbehovet är överlag litet.
- 5e: Gran ska gallras bort till förmån för tall och lövträd. I samband med frihuggning av tall och löv ska död ved tillskapas. Enstaka granar får stå kvar. Gran får avverkas och köras ut av fastighetsägaren till och med år 2022 inom områden markerade på beslutskartan.
- 5f: Området ska vårdas genom röjning av gran för att utvecklas mot en lövskog. Enstaka granar får stå kvar. Gran får avverkas och köras ut av fastighetsägaren till och med år 2022 inom områden markerade på beslutskartan.
- 5g: All gran ska fällas eller ringbarkas för att öka den befintliga mängden död ved i området samt gynna lövträd. Gran får avverkas och köras ut av fastighetsägaren till och med år 2022 inom områden markerade på beslutskartan.

Skötselområde 6: Friluftsliv

Beskrivning

Området saknar idag anläggningar för friluftslivet och bör behålla känslan av ostördhet genom att nya anläggningar begränsas till parkeringsplats, informationstavla, strövstig och rastplats. En parkeringsplats får anläggas enligt placering på beslutskartan (se bilaga 1).

Bevarandemål

Informationen i området ska vara lättillgänglig och bidra till att förhöja upplevelsen av besöket, genom att den är lättläst, fokuserar på upplevelser i området samt har informativa kartor. Informationen ska bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick och underlätta för besökarna.

Skötselåtgärder

- informationsskyltar sätts upp på lämpliga platser,
- parkering, stigar (vid behov med spänger) och rastplatser får anläggas och ska underhållas. En strövstig som tar besökare genom reservatets olika naturmiljöer anläggs lämpligen.

7. JAKT OCH FISKE

Enligt föreskrifterna är det förbjudet att jaga fågel, använda ammunitioner med bly, utfodra eller sätta upp saltsten för vilt eller anlägga åtel inom reservatet. Om behov finns kan Länsstyrelsen ge sitt tillstånd till att jaktorn byggs och siktgata öppnas på lämplig plats. Mal är fridlyst och får inte fiskas. I övrigt inskränker inte naturreservatet rätten till jakt och fiske i området.

8. BRÄNDER, STORM, ÖVERSVÄMNINGAR, INSEKTS- /SVAMPANGREPP

Vid händelser som medför att stora mängder träd dör och/eller faller omkull vid t.ex. storm, insektsangrepp eller översvämning gäller följande: död ved lämnas inom området, men veden får vid behov flyttas till annat skötselområde eller om det är stora mängder till annat naturreservat. Om dessa händelser medför mycket stora mängder ris och toppar får delar av dessa tas ut. Angrepp av insekter som riskerar att medföra betydande skada på grannfastighet får åtgärdas genom borttransport, barkning eller motsvarande av gran.

9. BARNPERSPEKTIVET

Området ska genom information, stig och rastplats m.m. vara tillgängligt för både barn och vuxna.

10. UTMÄRKNING

Reservatsgränsen ska märkas ut vilket innebär att gränsmärken målas på träd och/eller stolpar som slås ned i marken. Gränsmärkena ska placeras så att det går att se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark ska i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, en tydlig gata röjas. Denna gata får vid behov underhållas av förvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller fastighetsägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns ska underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt. Reservatsgräns utmed väg placeras utanför vägområdet så att vägunderhållet inte påverkas av reservatet.

11. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Tabell 5. Sammanfattande prioritering av skötselåtgärder

Skötsel- område	Åtgärd	Prioritet, 1 - 3	Tidpunkt
1, 3 - 4	Restaurering av hydrologin	1	Inom 10 år
2	Bete, slätter eller bränning	1	Inom 3 år
2 - 5	Minska mängden gran	2	Inom 10 år
2 - 5	Naturvårdande röjning och gallring	1	Inom 5 år
2 - 5	Veteranisering	3	Vid behov
2 - 5	Uppsättning av fågel- eller insektsholkar	3	Vid behov
1 - 5	Gränsmarkering	1	Inom 2 år
6	Information om reservatet	1	Inom 5 år

Skötsel- område	Åtgärd	Prioritet, 1 - 3	Tidpunkt
6	Friluftsanordningar	2	Inom 5 år

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

12. FÖRVALTNING, TILLSYN OCH UPPFÖLJNING

Länsstyrelsen är ansvarig för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Detta inkluderar dokumentation och uppföljning av utförda åtgärder.

Länsstyrelsen har även ansvar för den operativa tillsynen i naturreservat enligt 26 kap. miljöbalken genom att övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Uppföljning av bevarandemålen ska ske i enlighet med en uppföljningsplan för länets alla skyddade områden som framöver kommer att fastställas av Länsstyrelsen.

Uppföljning av utförda åtgärder och av bevarandemålen ligger till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om bevarandemål och gynnsamt tillstånd uppnåtts i reservatet,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.

BILAGOR

2a. Skötselplanekarta

Skötselplanekarta till beslut för
naturreservatet Fagerhult
i Ljungby kommun

 Skötselområden

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet

0 250 500
m

